

SPECIFICUL TURISMULUI VITIVINICOL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Cristina CRISTINOI, studentă, Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Extensiunea Bălți

Victoria CAPCELEA, studentă, Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Extensiunea Bălți

Conducător științific: **Alina SUSLENCO**, dr. hab., conf. univ.

Abstract: *Tourism and wine often go hand in hand, with many travelers seeking out vineyards and wineries as popular destinations. Wine tourism has become increasingly popular in recent years, with more and more people looking to expand their knowledge of wine and visit new wine regions. Vineyards and wineries offer an opportunity to taste local wines, learn about the wine-making process, and experience the unique culture and history behind each wine. Whether you're looking to explore well-known wine destinations or discover hidden gems, wine tourism offers a fantastic way to immerse yourself in the world of wine and travel.*

Key words: *tourism, wine, vineyards, wineries, destinations.*

Turismul reprezintă ansamblul de fenomene și relații ce decurg din călătoriile și sejururile efectuate de persoane în afara locului lor de reședință, precum

concediile sau vacanțele, participarea la evenimente sau alte activități. Există diverse tipuri de turism, care se bazează pe criteriile precum scopul călătoriei, destinația, durata, caracteristicile de dinamică și specificitatea economică, precum și pe alte criterii utilizate în clasificarea acestuia. În esența sa, turismul reprezintă o industrie cu propriile sale practici și tipuri de economie, habitat, comunitate umană și motivații pentru călătorie [1].

Tipul de turism se referă la modul în care acesta se manifestă, nu la conținutul acestuia. Există trei categorii principale de turism, după cum urmează:

- *turism structural*: acest tip de turism se bazează pe caracteristici specifice legate de locație, cum ar fi zona montană, sportivă, culturală sau comercială. În acest caz, principala atracție a turismului este legată de specificul locului.
- *turism dinamic*: acest tip de turism implică deplasarea de la un loc la altul, cum ar fi drumeția, turismul rutier sau turismul de tranzit. Acest tip de turism se concentrează mai mult pe mișcare și pe călătorie, decât pe o anumită destinație.
- *turism staționar*: acest tip de turism se referă la sejururi de lungă durată sau scurte, de medie durată, într-un anumit loc. Acest tip de turism se concentrează pe rămânerea într-un anumit loc, mai degrabă decât pe călătorie și mișcare [1].

Fiecare tip de turism are avantajele și dezavantajele sale, iar alegerea unui anumit tip depinde de preferințele și necesitățile individuale ale călătorului.

În funcție de libertatea de alegere a locului de destinație, turismul poate fi împărțit în două tipuri principale:

- *turismul condiționat*, care este condiționat de anumite factori, cum ar fi necesitatea de îngrijire medicală sau preferințele sportive.
- *turismul voluntar*, care este complet la discreția și alegerea turistului și poate fi determinat în mod subiectiv [1].

În ambele cazuri, turismul poate avea o serie de beneficii și poate fi o experiență memorabilă, dar alegerea dintre cele două tipuri depinde de preferințele și necesitățile individuale ale călătorului.

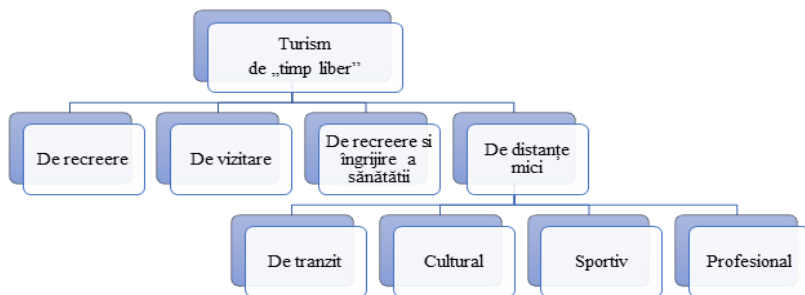

Fig. 1. Clasificarea turismului liber

Sursa: adaptat după [1]

Turismul poate fi tipizat ca o manifestare umană, care implică aspecte psihofiziologice, financiare și dorințe. În acest sens, turismul poate fi clasificat în diferite tipuri, printre care se numără turismul de „timp liber”, care cuprinde mai multe forme redată în fig. 1.

Tipurile de turism sunt date de destinația mișcării turistice și au la bază o motiație.

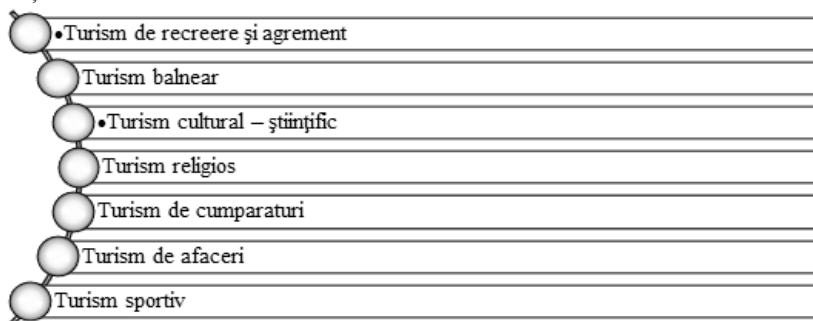

Fig. 2. *Tipuri de turism*
Sursa: adaptat după [1]

Turistul contemporan are tendința de a evita locurile comune din orașe dominate de nume comerciale mari și caută în schimb autenticitate, natură și experiențe neobișnuite.

Vizitarea cramelor și degustarea vinurilor este o activitate care implică toate simțurile și mintea, oferind o experiență profundă, mai puțin superficială. Turismul viticol sau enoturismul reprezintă vizitarea domeniilor viticole și redescoperirea legăturii dintre consumator și produsul final, prin intermediul contactului cu strugurii, vinul și locurile unde acestea sunt produse. Această formă de turism este în creștere, deși a apărut relativ recent, generând profituri semnificative la nivel global. În Italia, de exemplu, turismul viticol aduce anual peste 5 milioane de turiști și generează încasări de 2.5 milioane de dolari pentru economia locală [2].

Turismul viticol oferă beneficii atât producătorilor de vin, cât și clienților, prin apropierea lor și crearea de satisfacții reciproce. Clienții pot învăța mai multe despre vin și producția sa, în timp ce producătorii pot obține profit suplimentar și își pot dezvolta un brand valoros.

În Republica Moldova, producătorii de vin au recunoscut importanța turismului viticol și au organizat experiențe instructive și plăcute pentru turiști, cum ar fi podgorii deschise, crame de vizitat, muzee și ateliere. Turismul viticol a cunoscut o creștere semnificativă în Republica Moldova în ultimii ani, atrăgând tot mai mulți turiști străini.

Această evoluție a fost recunoscută la nivel internațional, Republica Moldova găzduind în 2018 a treia ediție a Conferinței Mondiale a Turismului Viniviticol.

Turismul viticol din Republica Moldova este un fenomen special, întrucât acesta implică oameni autentici, călduroși și prietenoși, care oferă turiștilor oportunitatea de a se bucura de mâncarea tradițională moldovenească.

Cei care vizitează Republica Moldova au acces la numeroase experiențe vitivinicole, printre care celebrele crame subterane „Cricova” și „Milestii Mici”, aceasta din urmă fiind renumită pentru cea mai mare colecție de vinuri din lume, inclusă în Cartea Recordurilor Guinness. Turiștii pot explora o varietate incredibilă de vinării uimitoare, care oferă tururi de degustare de vinuri, mâncăruri locale delicioase și povești interesante.

Turismul viticol în Republica Moldova este în creștere datorită organizării Drumului Vinului, o rețea de itinerarii care îmbină toate zonele și atracțiile interesante din domeniul vitivinicol.

Această inițiativă a fost inclusă în Iter Vitis – Les Chemins de la vigne, o rută culturală certificată de Consiliul European care adună peisajele și patrimoniul viniviticol din 18 țări. Adăugarea Drumului Vinului din Moldova la itinerariile viticole din regiuni celebre precum Toscana sau Bourgogne este o recunoaștere a progreselor realizate de vinăriile din Moldova în producția viticolă și în organizarea turistică.

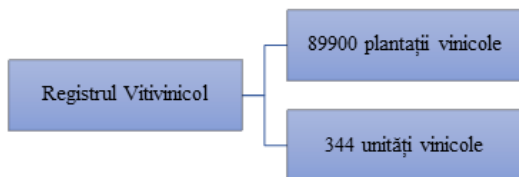

Fig. 3. Numărul plantații și unități viticole pentru 2022
Sursa: adaptat după Registrul Vitivinicol 2022

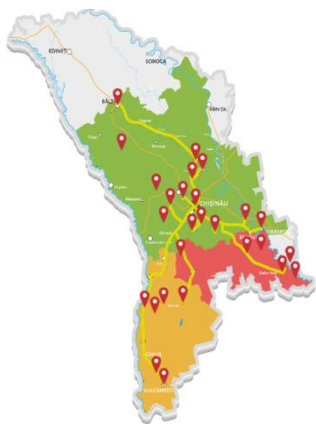

Fig. 4. Harta vinărilor din Republica Moldova
Sursa: preluat din [4]

Drumul Vinului este un succes nu numai pentru dezvoltarea turismului viniviticol, ci și pentru imaginea țării, demonstrând importanța acestui sector pentru economia Moldovei.[3]

O vinărie este o clădire ori proprietate în care se desfășoară o afacere specializată în producția de vinuri, cum ar fi o companie de vinificații. Alte înțelesuri ale cuvântului sunt: o pivniță în care se păstrează și se vinde vinul, cu sensul de cramă, sau un depozit de vinuri.

În afară de echipamentele de producere a vinului, vinăriile mai mari pot deține, de asemenea, laboratoare, depozite, linii de îmbuteliere și beciuri, uneori subterane (de ex: Cricova ori Milestii Mici din Republica Moldova). Cea mai ve-

che vinărie din lume existentă până în prezent este o fabrică de vin veche de 6000 de ani din regiunea Areni din Armenia, care produce vin și astăzi.

La nivel național, primele două luni ale anului 2020 au marcat o creștere de peste 20% a exporturilor de vinuri. Statisticile finale ale anului au arătat că exporturile de vinuri moldovenești au suferit o ușoară descreștere pentru toate categoriile de produse, care nu a depășit 12% în volum și 8% în încasări. Astfel, în 2020, volumul total al exporturilor a fost de 136,7 milioane de litri, în scădere cu 19,0 mil. litri (sau echivalentul a 12,2%), în comparație cu anul 2019. Cifrele anului sunt aproape de media ultimilor 5 ani: 143,1 milioane de litri și respectiv 2727,9 milioane de lei moldovenești [5].

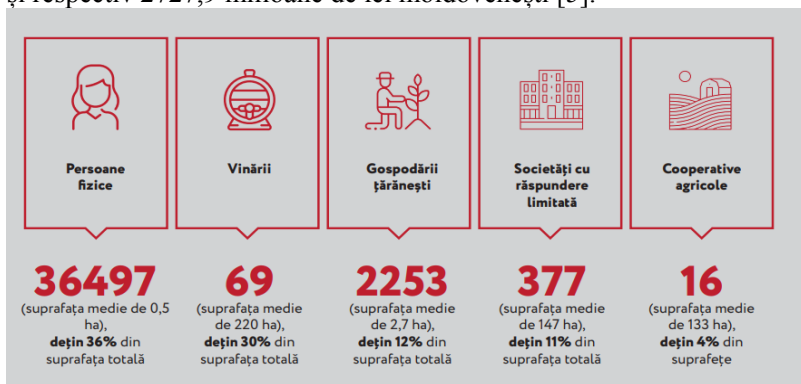

Fig. 5. Structura filierei vitivinicole din Republica Moldova, pentru anul 2020
Sursa: preluat din sursa [5]

Tabelul 1. Cele mai importante vinării din Republica Moldova

Tip vinărie	Denumire	Descriere	Produce
D I S T I L A T E	Vinăria Asconi	Vinăria a fost fondată în 1994 și până în prezent este o afacere de familie. Orice vin începe de la struguri și o vinărie adevărată este obligată să dețină viță-de-vie. Din acest motiv, pe parcursul a 10 ani, noi am plantat peste 500 hectare de viță-de-vie. Viile noastre sunt amplasate în apropierea satului Geamana, raionul Anenii Noi, la o distanță de 10 kilometri de la vinărie. Producem o varietate mare de vinuri albe, roșii și rose-uri seci, vinuri de desert și vinuri tari. Majoritatea vinurilor roșii sunt maturate în bari-	<i>Vin „Sol Negru – Fe-teasca Neagră”</i> Aroma catifelată și fină, cu nuanțe de fructe uscate. O complexitate perfectă între aromă și gust care oferă un efect post-gustativ un-tos, fructat și picant spre sfârșit. <i>Vin „Sol Negru – Cabernet Sauvignon”</i> Buchet plin de arome de vanilie, de căpșuni,

		curi de stejar de 225 litri. Folosim, în mare parte, doar stejar American sau Unguresc și mai puțin – stejar Francez. Majoritatea vinurilor albe sunt în stilul proaspăt sau fresh cu excepția unor Chardonnay-uri și Riesling-uri care sunt fermentate sau maturate în stejar. [6]	salcâm alb înflorit, aromă delicată de pier-sici albi. Este un vin aromatic, armonios și răcoritor
V R A C	Crama Mircești	<p>O vinărie ce rar întâlnești în Moldova. Cu o priveliște pitorească ce îți taie respirația, mulți numesc această regiune „Mica Toscana a Moldovei”.</p> <p>Podgoriile se întind pe dealurile Măgurii, într-o regiune unică, potrivită pentru producerea unor vinuri excepționale. Crama Mircești include și conacul alb, în stil brâncovenesc, care a aparținut altă dată unui boier, iar din 2011 a fost readus la viață și pus în valoare și tot atunci au fost plantați și primii butași de viță de vie.</p> <p>Acum podgoria se întinde pe 15 hectare, iar din 2020 Crama își deschide ușile propriei sale pensiuni cu bucătărie tradițională. Situată în inima Republicii Moldova, în satul cu același nume – Mircești, vinăria se află la 25 kilometri de orașul Ungheni și la 80 de kilometri de Chișinău. Condițiile climaterice de aici sunt comparabile cu regiunile vinicole din sudul Germaniei (valea râului Rin) și nordul Italiei, iar fiecare soi este sădit pe panta potrivită exact pentru el.</p>	<p><i>Feteasca Regală</i></p> <p>Vin alb sec, 100% din struguri selecți de feteasca regală. Vinul are o culoare galben-pai, cu nuanțe verzui. Arome florale. Gust vioi, proaspăt, savuros, foarte plăcut și plin de finețe. Strugurii au fost culeși de pe podgoriile din satul Mircești, din centrul Moldovei, aflate la o altitudine de 320 m. Panta îndreptată spre est, cu înclinație de 6 grade. Apogeul de consum al acestui vin este deja atins și are un potențial de învechire de minim 3 ani. Vinul a fost maturat „sur lie” timp de 4 luni în vase de inox. Se recomandă asocierea culinară cu aperitive sau mâncăruri ușoare pe bază de pește, fructe de mare. Se recomandă răcirea vinului, înainte de consumare.</p>

Î M B U T E L I A T	Vinăria Novak	Novak este o nouă viziune asupra vinificației tradiționale din regiunea de sud a Moldovei, care combină tradiții și tehnologii inovatoare, cât și calitate înaltă în fiecare sticlă produsă. Vinurile produse de vinărie se remarcă printr-un gust profund, intens și un buchet bogat în cele mai bune tradiții ale Lumii Vechi. Viile Novak sunt situate în zonele Comrat, Tartaul și Ciobalaccia, regiunea Cantemir. Aici sunt prezente atât soiuri clasice, de exemplu Merlot, Cabernet-Sauvignon, Chardonnay, Malbec, cât și soiuri tradiționale Rară Neagră, Feteasca Regală și altele. De asemenea, ar trebui să menționăm renașterea unor soiuri uitate precum Alb de Onițcani și Floricica, soiurile pe care unii experți le considerau pierdute în istorie (7).	Vin „Novak Red Blend 2” Este un blend Saperavi 50%, Merlot 25%, Cabernet Sauvignon 20% și Feteasca Neagră 5%. Are o culoare roșie închisă, cu o aromă de fructe sălbatice și condimente orientale. Vin „Pinot Noir 2017” Vinul posedă arome bogate de fructe de pădure roșii, cireșe și mirodenii. Combinația perfectă de aciditate și taninuri mătăsoase lasă un gust lung și plăcut.
--	------------------	---	---

Sursa: realizat de autor

La nivel mondial, anul 2020 a fost marcat de secetă și pandemia de COVID-19. Măsurile restrictive impuse au generat prognoze economice negative, inclusiv pentru Moldova, care este dependentă de exporturi în proporție de 85%. La nivel național, primele două luni ale anului 2020 au marcat o creștere de peste 20% a exporturilor de vinuri. Statisticile finale ale anului au arătat că exporturile de vinuri moldovenești au suferit o ușoară descreștere pentru toate categoriile de produse, care nu a depășit 12% în volum și 8% în încasări.

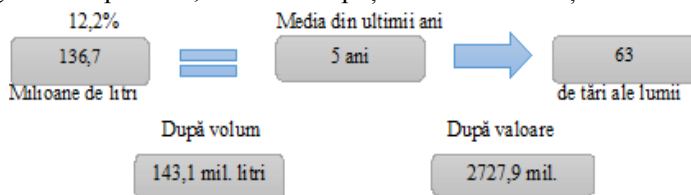

Fig. 6. Volumul total exportat în 2020
Sursa: Adaptat după [5]

Astfel, în 2020, volumul total al exporturilor a fost de 136,7 milioane de litri, în scădere cu 19,0 mil. litri (sau echivalentul a 12,2%), în comparație cu anul 2019. Cifrele anului sunt aproape de media ultimilor 5 ani: 143,1 milioane de litri și respectiv 2727,9 milioane de lei moldovenești [5].

Valoarea exporturilor de vinuri îmbuteliate a fost de 2,720.7 mil. lei, cu 7,6% (sau cu 223,5 mil.) mai puțin decât în anul 2019. Vinurile liniștite au generat 77,9% din totalul veniturilor, divinurile – 15,1%, spumantele – 4,1% și vinurile fortificate – 2,7%. În 2020, a fost înregistrată o creștere de 9% și respectiv 9,4% a volumului și a valorii totale a vinurilor îmbuteliate și o cerere mai mare pe piețele din Olanda, Belarus, Cehia și România. Astfel, în 2020, au fost exportate produse vinicole în 63 de țări ale lumii. În 2020, România a continuat să se afle în fruntea clasamentului țărilor care importă Vinul Moldovei [5].

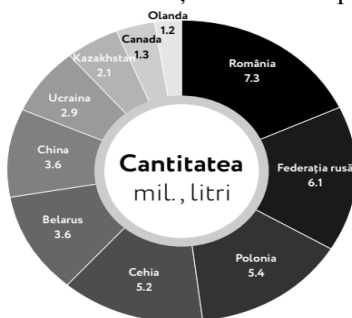

Fig. 7. *Principalele centre de export ale vinului, pentru anul 2020*
Sursa: adaptat după [5]

Concluzii

Turismul vitivinicol este o activitate care se bucură de popularitate în întreaga lume și are un impact pozitiv asupra dezvoltării economice, dezvoltării regiunilor viticole și creării de locuri de muncă [8,9]. Această formă de turism este una destul de motivațională, în special pentru țările cu un potențial turistic slab. În plus, turismul vitivinicol poate fi un mod excelent de a promova culturile locale, istoria și tradițiile din spatele vinurilor și de a familiariza turiștii străini cu obiceiurile și stilul de viață local.

Turismul vitivinicol din Republica Moldova este o ramură importantă a economiei naționale, având un latent semnificativ pentru progresarea zonelor viticole și influență asupra creșterii veniturilor țării. Moldova este recunoscută pentru calitatea vinurilor sale, fiind una dintre cele mai mari țări producătoare de vinuri din Europa de Est. Evoluția acestei activități nu s-a oprit doar la prelucrarea strugurilor în scopuri alimentare, dar a dus la dezvoltarea unei adevărate culturi în acest domeniu [10]. Există numeroase podgorii și crame în Republica Moldova care oferă, turiștilor oportunitatea de a explora vinurile locale și de a învăța despre procesul de producție a acestora, vinul fiind principalul element de atracție [11,12]. De asemenea, turiștii pot participa la degustări de vin, vizita castele viticole și învăța despre tradițiile locale asociate cu cultura vinului, cunoscând, astfel, adevăratul drum al strugurilor de la vița de vie, până la sticlă. Turismul vitivinicol în Republica Moldova a crescut în popularitate în

ultimii ani, atrăgând turiști din întreaga lume care doresc să experimenteze gustul și cultura vinului moldovenesc.

În viitor, turismul vitivinicol are potențial de creștere destul de ridicat, întrucât tendința turistului modern este de a evada din orașele industrializate, aglomerate și poluate în spații mai retrase și liniștite. În acest context, turismul vitivinicol reprezintă un echilibru perfect între turism, natură și cultură, unde turiștii au ocazia de a îmbina plăcerea degustării cu descoperirea stilului de viață local, a mediului rural și a activităților culturale.

Bibliografie:

1. Tipurile și formele de turism [online]. Disponibil: <https://ru.scribd.com/doc/85184340/TIPURILE-%C5%9EI-FORMELE-DE-TURISM> (accesat 25.03.2023)
2. HALL, C. M.; JOHNSON, G., et al. (2000). Wine tourism: An introduction. In: C. M. Hall, L. Sharples, B. Cambourne, & N. ISBN 9780080521145.
3. COHEN, E.; BEN-NUN, L. (2009). The important dimensions of wine tourism experience from potential visitors' perception. In: Journal of Tourism and Hospitality Research, 9 (1), 20-31. ISSN 14673584.
4. Tipuri de vinării [online]. Disponibil: <https://wineofmoldova.com/ro/vinariile-din-moldova/> (accesat 26.03.2023)
5. OFICIUL NAȚIONAL AL VIEI ȘI VINULUI, Raport Anual 2020 [online]. Disponibil: <https://rvv.gov.md/homepage.jsf> (accesat 02.04.2023)
6. Vinăria Asconi. Produse [online]. Disponibil: <https://asconiwinery.com> (accesat 28.03.2023)
7. Vinăria Novak. Vinuri [online]. <https://vincuvin.shop/brand/novak-winery/> (accesat 05.04.2023)
8. SUSLENCO Alina, *Dezvoltarea potențialului turistic al Republicii Moldova*. In: Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere, vol. XXX, Iași, Performantica, 2017, p. 502-506. ISBN 978-606-685-554-9. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/101384 (accesat 15.03.2023)
9. SUSLENCO Alina, *Innovation as a source of competitive advantage of the Republic of Moldova*. In: Revista „Economia Contemporană”, 2017, vol. 1, nr. 1, Pitești, Independența economică publishing, p. 139-149. ISSN 2537-4222. Disponibil: <https://ideas.repec.org/a/brc/brcej/v2y2017i2p136-151.html> (accesat 15.03.2023)
10. SUSLENCO Alina, *Tourist guide – an interface to discover the tourist destination*. In: Revista „Economia Contemporană”, 2018, vol.3/2018, nr.4, Pitești, Independența economică publishing, p.73-82. ISSN 2537-4222. Disponibil: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=726722> (accesat 15.03.2023)
11. SUSLENCO Alina, *Promovarea destinațiilor turistice: imaginea Moldovei pe arena internațională*. Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere, Iași: Performantica, Vol. 40, 2021, p. 485-494. ISBN 978-606-685-831-1. Disponibil: https://ibn.idsi.md/collection_view/1404 (accesat 15.03.2023)

12. SUSLENCO Alina, *Impactul turismului asupra dezvoltării Republicii Moldova. Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor trans-frontaliere*, Iași: Performantica, Vol. 40, 2021, p. 477-484. ISBN 978-606-685-831-1. Disponibil:https://ibn.idsi.md/collection_view/1404 (accesat 15.03.2023)